

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на доц. д-р Иван Първев, преподавател в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, катедра История на Византия и балканските народи, на тема „Югоизточна Европа в немските политически списания от XVIII в. (От Сремски Карловци до Свищовския мир, 1699-1791 г.)”

за придобиване на научната степен „доктор на науките”

от доц. д-р Росица Ташева, преподавател в Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски”, катедра Нова и съвременна история

Дисертационният труд на доц. д-р Иван Първев е сериозна и задълбочена научна разработка по тема, останала до този момент встрани от изследователския интерес на историците, занимаващи се с осемнадесетото столетие. Авторът си е поставил за цел да анализира съдържанието на материалите за Югоизточна Европа в немските политически списания от XVIII век, да уточни представите, съществували тогава, за Европа и Балканите, да очертае отделните „югоизточноевропейски образи” с техните специфични черти, и най-последно, да потърси „дискурс за Югоизточна Европа”, подобен на дискурса за Америка, съществувал в немската периодика от осемнадесетото столетие.

Структурата на изложението е логично обоснована и напълно отговаря на изследователските цели на автора. Дисертацията се състои от уводна част, две глави, заключение и списък на използваната литература, с общ обем 373 страници. В първата, *Уводна част* (с.1-41) доц. Първев не само представя своята тема и посочва задачите на изследването си, но и предлага ценна информация за немските списания от XVIII век, откроява най-важните постижения на историческата наука в проучванията на периодиката, рисува читателската аудитория на политическите списания, въвеждайки оригиналния модел „*Homo politicus*”. В следващата, втора част, озаглавена *Югоизточна Европа като външнополитически проблем, 1700-1789 г.* (с. 42-294), са концентрирани главните изследователски усилия на автора. Тук доц. Първев детайлно проследява, анализира и интерпретира реакцията на немските политически списания спрямо всяка промяна в „европейско-османските отношения” (с. 41) през осемнадесетото столетие, предлагайки в същото време своите добре обосновани изводи и оценки. Отразен е също и интересът, доколкото такъв е съществувал, на авторите на историко-политическите статии към някои вътрешни проблеми на Османската империя – формата на управление, отношението към християните, бунтовете на недоволство. В третата част на дисертацията *Образите на Югоизточна Европа в немските политически списания от XVIII век* (с. 294-353) авторът синтезира цялата събрана информация за отделните национални и етнически групи в посочения регион, завършвайки с описанията на православните християни и на Югоизточна Европа като обособена, самостоятелна част от Континента. „Образите” са представени обобщено и картинно, което превръща тази част на дисертацията в особено интересно и увлекателно историческо четиво. *Заключението* на работата (с. 354-361) е фокусирано върху някои от основните изводи, до които достига доц. Първев: за присъствието на темата „Югоизточна Европа” като самостоятелен разказ в немските политически списания от XVIII век, за фактологичната стойност на прегледаните от него периодични издания както за техните непосредствени читатели, така и за съвременните историци, за начина, по който са били възприемани Европа и Балканите през XVIII век, и най-последно, за постепенната промяна, настъпила в отношението на Свещената римска империя

към Османската империя.

Разглеждана в своята цялост, дисертацията на доц. д-р Иван Първев оставя много положително впечатление. Тя допълва и развива установените не само в българската, а и в световната историография представи за начина на мислене на образованите и политически активните европейци във Века на Просвещението. Държа да отбележа, че една от силните страни на работата е успешното представяне на ролята на печата за формирането на общественото мнение както и за влиянието на обществото върху издателите на политическите списания въпреки липсата на преки данни за обратната връзка с читателите. Добре е предадена и атмосферата на XVIII век като „век на разума” чрез описанието и анализа на доминиращите тогава възгледи, убеждения и настроения за войната и мира, чрез поставения акцент върху повишения интерес към печатното слово, към новите, непознати страни и общества.

Написана върху основата на неизползвани досега оригинални документални източници и по тема, недокосната от историците на XVIII век, дисертацията на доц. д-р Иван Първев има изцяло приносен характер. Авторът е събрал, анализирал и обобщил значителна по обем и нова за историческата наука информация, интересна както за специалистите по балканска история, така и за всички, които се вълнуват от историята на осемнадесетото столетие. Съдържанието на темата е разкрито подробно и прецизно, с подходящи тълкувания и коментари. Стилът на изложение се отличава с яснота, точност, изразителност и езиково богатство. Възприетият от автора похват да поставя въпроси по въведената проблематика и чрез своите разсъждения да насочва читателите към възможните отговори придава на текста оригиналност и го прави още по-атрактивен.

При издаването на дисертационния труд като книга бих препоръчала на доц. Първев да предложи по-подробна информация за немските политически списания, съдържащи материали за Югоизточна Европа, като представи, доколкото източниците му позволяват, данни за техните издатели, за периодите на публикуването им, за политическия им курс и подлагането им на цензура, за относителния дял на информацията за Югоизточна Европа и др.

Като отчитам, че представеният дисертационен труд на тема „Югоизточна Европа в немските политически списания от XVIII в. (От Сремски Карловци до Свищовския мир, 1699-1791 г.)” е прецизно, изчерпателно и зряло научно изследване, което достига до важни и интересни обобщения, изводи, и оценки, че разкрива високото ниво на професионална компетентност на своя автор, че с разработката на този труд той е направил безспорен значим принос в изследването на европейския осемнадесети век, **с пълна убеденост препоръчвам присъждането на научната степен „доктор на историческите науки” на доц. д-р Иван Първев.**

София

20.08.2011

Подпис:.....

(доц. д-р Росица Ташева)